

Flora en fauna quickscan

'Post Promenade' te Sassenheim

Rapportnr.
Auteur
Opdrachtgever
Contactpersoon
Datum uitgave

2015-N17
Sander D. Elzerman
Wissing B.V.
Dhr. P. Kalsbeek
5 mei 2015

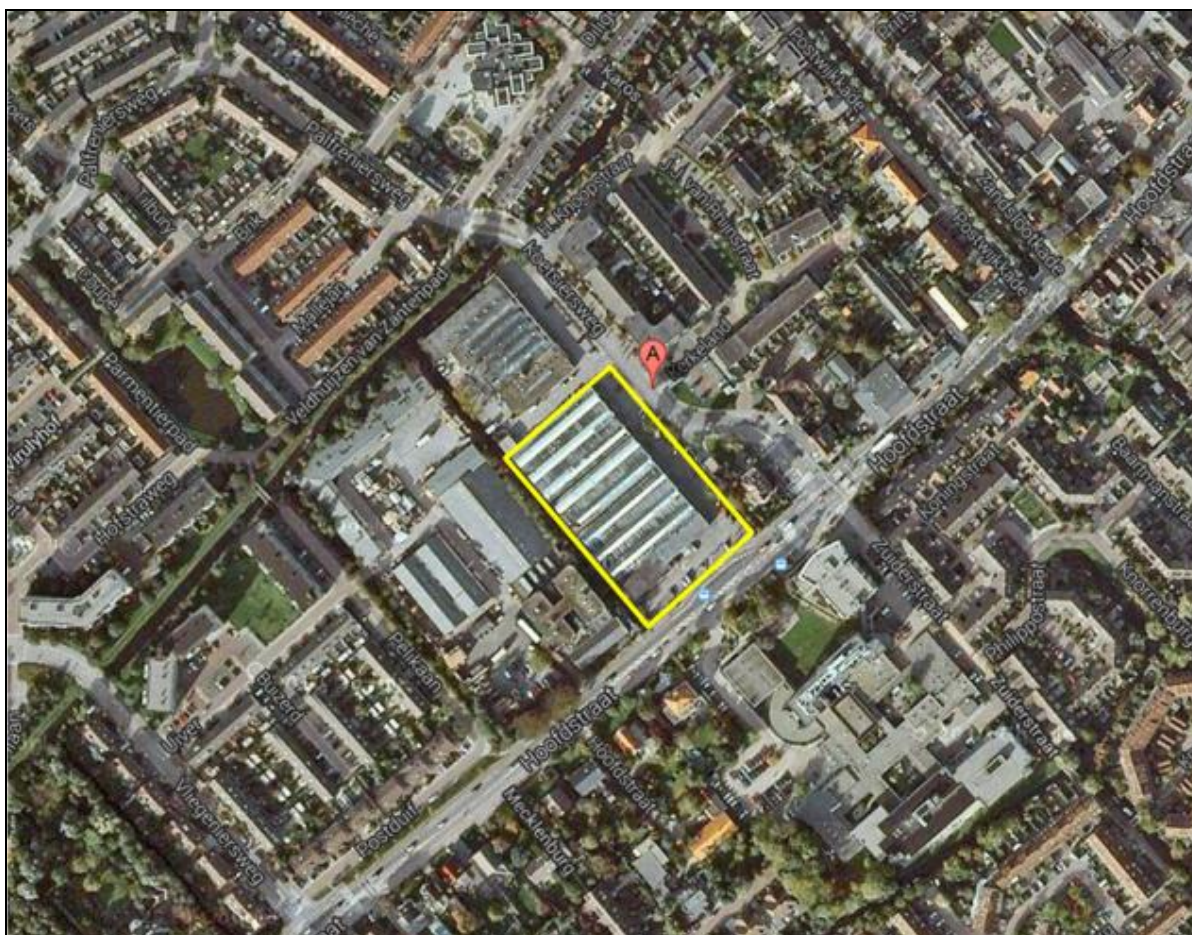
Flora en fauna quickscan 'Post Promenade' te Sassenheim

Aanleiding

Voor de ontwikkeling van woningen op een locatie van bestaande bouw in Sassenheim is een flora en fauna onderzoek uitgevoerd. Middels het oriënterende onderzoek ('quickscan') wordt een indruk verkregen van de mogelijkheid dat zich beschermde soorten binnen het projectgebied bevinden. Hieruit moet blijken of soortgericht vervolgonderzoek nodig is. Dit kan mogelijk leiden tot de aanvraag van een ontheffing op de Flora- en faunawet en het treffen van beschermingsmaatregelen.

Het projectgebied bevindt zich tussen de Koetsiersweg en Hoofdstraat in Sassenheim, provincie Zuid-Holland (Figuur 1). Het onderzoek heeft betrekking op een bedrijfspand tussen de Koetsiersweg en Hoofdstraat. Hier staan twee gebouwen, waarvan het noordelijke pand ten tijde van het veldbezoek te koop stond. Het zuidelijke gebouw was nog in gebruik. Het zuidelijke deel van het terrein wordt ontwikkeld.

Het huidige bedrijfsgebouw zal plaatsmaken voor woningen. De nieuwbouw zal bestaan uit een mix van grondgebonden woningen en appartementen. Hierbij worden enkele nieuwe parkeerplaatsen gecreëerd.

Figuur 1. De ligging van het projectgebied binnen de bebouwde kom van Sassenheim. De luchtfoto is enigszins gedateerd. De gebouwen langs de Hoofdstraat ten westen van het projectgebied zijn inmiddels grotendeels vervangen door nieuwbouwwoningen.

Methodiek

Voorafgaand aan het veldbezoek zijn openbare bronnen geraadpleegd op het voorkomen van beschermde flora en fauna in het onderzoeksgebied en de directe omgeving. Dit geeft een indruk van de soorten die op basis van verspreiding in het gebied voor kunnen komen. Vervolgens is op 3 april 2015 is het projectgebied bezocht om te onderzoeken of lokale situatie geschikt is voor de potentiële soorten.

De inventarisatie richtte zich op de aanwezigheid of potentie van het gebied voor beschermde flora en fauna. De nadruk lag op de soorten waarvoor op basis van art. 75 van de Flora- en faunawet een ontheffing nodig is en soorten waarvan de vaste rust- of verblijfplaats jaarrond beschermd is (Ministerie van LNV, 2009). Het betreffen zgn. Tabel 2 en 3-soorten die vallen onder de zwaarste beschermingsregimes (Ministerie van LNV, 2005). Wanneer werkzaamheden deze soorten (mogelijk) treffen dan is een ontheffing verplicht. Voor soorten opgenomen in Tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling wanneer men de Zorgplicht in acht neemt. De Zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet) is een algemeen geldende fatsoenseis ten aanzien van de omgang met flora en fauna.

De weersomstandigheden waren voldoende gunstig om een gedegen indruk te krijgen van het gebied (bewolkingsgraad 7/8, temp. 7°C graden, 2Bft zuidwestenwind). De (potentiële) functionaliteit van het onderzoeksgebied is voor alle beschermde soortgroepen tijdens het veldbezoek beoordeeld.

Wet- en regelgeving

Dit onderzoek richt zich op de beschermde soorten uit de Flora- en faunawet. In beginsel zijn alle in Nederland in het wild levende dieren en planten beschermd. De bescherming wordt vormgegeven door verbodsbepalingen en een Algemene Zorgplicht.

Voor bepaalde soorten geldt een vrijstellingsregeling. Uitgangspunt hierbij is dat de werkzaamheden geen afbreuk mogen doen aan de duurzame instandhouding van planten- of dierenpopulaties. Voor soorten die in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn (Tabel 3) worden genoemd en voor de per Algemene Maatregel van Bestuur (Vrijstellingenbesluit) aangewezen zeldzame en bedreigde soorten (Tabel 3) gelden daarnaast verzwaarde eisen.

De aanvragen voor een ontheffing op de Flora- en faunawet worden ingediend en beoordeeld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van het Ministerie van Economische Zaken (Ministerie van EZ). Wanneer de wetgeving van de Flora- en faunawet overtreden wordt dan kan een handhaver het werk stilleggen, de activiteiten verbieden, beëindigen en/of een proces-verbaal opmaken. Een overtreding op de Flora- en faunawet wordt gezien als een economisch delict. Het Openbaar Ministerie zal in het geval van een overtreding uiteindelijk het vonnis uitspreken.

Algemene Zorgplicht (Art. 2)

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en niet van individuele dieren. Echter, de intrinsieke waarde van elk individueel dier en plant wordt wel erkend. Mensen mogen hier dus niet onzorgvuldig mee omgaan. Vanuit deze gedachte is de Zorgplicht opgesteld:

- *Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;*
- *De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten, nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden geveerd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveerd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.*

De Zorgplicht is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Ontheffing, Soortenstandaard en Ecologisch Werkprotocol

Wanneer een beschermde plant of dier getroffen dreigt te worden door de werkzaamheden dan moeten maatregelen genomen worden om dit te voorkomen. Mitigerende maatregelen worden

getroffen voordat de werkzaamheden uitgevoerd gaan worden. Op deze manier biedt het de mogelijkheid aan beschermde soorten om uit te wijken wanneer de werkzaamheden van start gaan. Compensatie gebeurt daarentegen achteraf. Als het project op zijn einde loopt of afgerond is worden nieuwe mogelijkheden geboden aan de beschermde soort om zich opnieuw te kunnen vestigen. Gedacht kan worden aan het inmetelen van Gierzwaluw dakpannen bij een nieuwbouwproject. Voor een aantal soorten worden vaak ontheffingen aangevraagd. Het ministerie heeft voor deze soorten 'Soortenstandaarden' ontwikkeld. In deze Soortenstandaarden staan de ecologische aspecten van de betreffende soort en richtlijnen voor degelijk onderzoek. Daarbij wordt een set van standaard mitigerende en compenserende maatregelen beschreven. Een deskundig ecooloog kan beoordelen op welke wijze de maatregelen toegepast kunnen worden bij de specifieke situatie. Welke maatregelen getroffen moeten worden bij het project worden vastgelegd in een Ecologisch Werkprotocol. Dit werkprotocol geeft praktische richtlijnen voor de uitvoering van de maatregelen. Het ecologisch werkprotocol is aanwezig op de plaats van uitvoering en bekend bij alle betrokken partijen.

Verbodsbepalingen

De bescherming van planten en dieren is gebaseerd op het 'Nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen, dat in principe werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geen negatief effect mogen hebben op beschermde flora en fauna, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer de activiteiten geen negatief effect hebben op de flora en fauna dan is er geen ontheffing nodig. In veel gevallen is dat echter moeilijk vooraf te bepalen. Daarom is het raadzaam om vooraf het voorkomen van beschermde soorten in kaart te laten brengen. Hiermee wordt niet alleen het voorkomen van een soort binnen het projectgebied bepaald, maar ook de mate van aanwezigheid en daarmee het effect van de activiteiten. De volgende verbodsbepalingen zijn in dit kader van belang:

Artikel	Verbodsbepaling
8	het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
9	het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
10	het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
11	het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
12	het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Een aantal soorten flora en fauna kent een zwaarder beschermingsregime (Ministerie van LNV, 2005). Deze soorten zijn opgenomen in drie tabellen. Het is mogelijk om voor deze soorten een ontheffing aan te vragen. Of een ontheffing aangevraagd moet worden hangt af van de zeldzaamheid van de soort en impact van de werkzaamheden.

In **Tabel 1** staan de soorten met het lichtste beschermingsregime. Voor soorten die opgenomen zijn in deze tabel geldt een algemene vrijstelling of ontheffing met lichte toetsing. De vrijstelling geldt voor de volgende werkzaamheden:

- Bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw);
- Bestendig gebruik;
- Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Vallen de activiteiten onder één van deze noemers dan is de vrijstellingsregeling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet van toepassing. Als geen sprake is van dit type werkzaamheden dan is toch een ontheffingsaanvraag nodig. De Algemene Zorgplicht blijft in alle gevallen wel van kracht.

Bij **Tabel 2** is sprake van een zwaarder beschermingsregime. Hier dient voor de werkzaamheden, zoals die genoemd zijn bij Tabel 1, te worden gewerkt volgens een Gedragscode. De door het ministerie goedgekeurde gedragscodes hebben een landelijke dekking, maar zijn alleen van toepassing binnen een bepaalde sector, zoals de Waterschappen, gemeentewerken of Bouwsector. Op de website van het ministerie staat een overzicht van de goedgekeurde gedragscodes. De maatregelen uit een gedragscode worden op de specifieke situatie aangepast in de vorm van een Ecologisch Werkprotocol. Alleen indien volgens de gedragscode of een ecologisch werkprotocol gewerkt wordt is een ontheffing niet nodig. Bij alle overige activiteiten moet een ontheffing worden aangevraagd die bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland een lichte toets krijgt.

Het zwaarste beschermingsregime kent **Tabel 3**. In deze tabel staan soorten die op Europees niveau onder druk staan. Het zijn soorten, die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de Algemene Maatregel van Bestuur. Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen en werkzaamheden is het verplicht een ontheffing aan te vragen. Een gedragscode volstaat hier in de meeste gevallen niet.

Vogels

In de bovengenoemde tabellen zijn vogels niet opgenomen. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten worden in beginsel gelijkwaardig beschermd. Het is in het algemeen verboden om vogels te doden, te verontrusten, hun nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen te verstoren. Indien de werkzaamheden vallen onder in Tabel 1 genoemde activiteiten dan kan worden volstaan met een goedgekeurde gedragscode. Voor alle overige activiteiten dient een ontheffing aangevraagd te worden. In de praktijk gaat het met name om werkzaamheden gedurende het broedseizoen. Buiten het broedseizoen zullen de meeste activiteiten minder problemen geven. Uitzondering hierop vormt een selectie aan vogelsoorten die jaarronde bescherming genieten (Ministerie van LNV, 2009). De nesten van deze soorten mogen ook buiten het broedseizoen niet verstoord worden. De jaarrond beschermde vogelsoorten zijn ingedeeld in vijf categorieën. Voor de soorten uit de vijfde categorie geldt alleen onder specifieke omstandigheden een ontheffingsplicht.

Voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen

Naast de dieren zelf worden ook hun voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd. Onder een voortplantingsplaats wordt niet alleen een nest van een vogel of kolonieverblijf voor vleermuizen verstaan, maar ook de directe omgeving. Sommige faunasoorten zijn zeer kritisch wat betreft hun foerageerplek of slaapplek. Zij stellen specifieke eisen aan het leefmilieu en kunnen ook moeilijk overschakelen op een veranderde situatie. Indien werkzaamheden invloed hebben vaste rust- en verblijfplaatsen dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Resultaten

Het projectgebied is beschreven aan de hand van de landschappelijke en ecologische kenmerken. Vervolgens zijn de aangetroffen en, indien van toepassing, de te verwachten soorten beschreven.

Beschrijving projectgebied

Het projectgebied is vrijwel geheel verhard. Het grootste deel van het terrein wordt in beslag genomen door een bedrijfspand waarin detailhandel gevestigd is. Langs de oost- en zuidrand zijn enkele parkeerplaatsen. De westkant wordt grotendeels begrensd door een sloot. Het terrein langs de Hoofdstraat ten westen van het projectgebied was ten tijde van het onderzoek in ontwikkeling. Het gebouw op het noordelijke deel van het terrein valt buiten het projectgebied en daarmee buiten het onderzoek.

Het gebouw binnen het projectgebied bestaat uit één verdieping en is intern verdeeld in meerdere bedrijfsruimtes. De bovenzijde van het gebouw is opgebouwd uit twee typen dakvormen. Langs de Koetsiersweg bestaat het dak uit geschakelde afgeknotte zadeldaken. Op de westelijke helft zijn de zadeldaken niet afgeknot. De punten zijn geheel voorzien van glaswerk. De korte muren aan de oostzijde zijn opgebouwd uit witte/ivoorkleurige bakstenen. De voorgevels van de winkels zijn afgewerkt met staalplaten. Dit geldt ook voor de gehele noordzijde boven de ramen. Langs de gehele bovenzijde van de gevels is een metalen gevelstrip aanwezig.

Figuur 2. Het bedrijfspand langs de Hoofdstraat wijkt in bouwstijl af van het achtergelegen deel.

Figuur 3. Overzicht van de projectlocatie vanuit noordelijke richting.

Het winkelpand aan de Hoofdstraat wijkt hier van af. Dit deel heeft een plat dak met bakstenen muren en veel ramen. De bakstenen zijn gebroken wit/lichtblauw geverfd. Onderaan de muren zitten spouwgoten. Langs de bovenrand is een blauwe trespap gevelplaat. Parkeerplaatsen bevinden zich aan de oost- en zuidzijde van het terrein. Aan de noordkant van het gebouw is ruimte voor laden en lossen. Een sloot langs de westzijde van het gebouw scheidt het projectgebied van de nieuwbouw langs de straat Lepelaar.

Figuur 4. Ten westen van het projectgebied is nieuwbouwwijk in ontwikkeling/ontwikkeld.

Figuur 5. Overzicht van de westzijde van het bedrijfspand.

Aangetroffen (beschermde) soorten

Vogels

Het projectgebied biedt weinig broedgelegenheid voor vogels. De enige begroeiing binnen het projectgebied bestaat uit enkele plantenvakken tussen de parkeerplaatsen. Langs de Koetsiersweg staan eiken *Quercus spec.* en Zwarte Elzen *Alnus glutinosa*. De dunne stammen van de bomen zijn niet geschikt voor holenbroeders, maar een vogel die in de kroon een nest maakt valt niet uit te sluiten. Aan de voorzijde van het projectgebied werd een Turkse Tortel *Streptopelia decaocto* waargenomen die zijn nestplaats in een struik bezocht (Figuur 6).

Aangezien het grootste deel van het terrein in beslag wordt genomen door bebouwing is hier extra aandacht besteed aan de mogelijkheden voor broedvogels. Langs de westzijde zijn verschillende uitstekende regenpijpen (Figuur 5). Daarvan leken er enkele in gebruik door Kauwen *Corvus monedula*. Een zeker nest van deze soort werd vastgesteld op een airco aan de buitenzijde van het gebouw. Verder werden geen vogels waargenomen.

De genoemde soorten zijn allen beschermd tijdens broedtijd. Van een selectie aan vogelsoorten is het nest de functionele omgeving gedurende het gehele jaar beschermd. Elke soort heeft zijn eigen

voorkeur voor een bepaald biotoop. Bij de jaarrond beschermde soorten zijn twee vogels, die in gebouwen broeden en in de omgeving van het projectgebied voorkomen. Het betreffen de Huismus *Passer domesticus* en Gierzwaluw *Apus apus*. Beide soorten broeden in kleine open ruimtes in gebouwen, zoals onder dakpannen of in een nis onder de dakgoot. De Huismus en Gierzwaluw zijn algemene broedvogels in Nederland en komen ook voor in Sassenheim (SOVON, 2002). Het dak was geheel dicht afgewerkt. Er waren geen openingen tussen de dakdelen of langs de gevels waar een vogel tussen kan kruipen. Bovendien is het pand te laag voor een Gierzwaluw. Deze soort brengt het grootste deel van zijn leven door in de lucht. Om het nest te bereiken heeft de Gierzwaluw een open aanvliegroute nodig waar het met een glijvlucht in kan vliegen. Dit is met het oog op het verkeer rondom het gebouw niet voorhanden. Alleen aan de westzijde is dit mogelijk. Hier zijn echter geen geschikte plekken waar een Gierzwaluw een binnenruimte in kan. De Gierzwaluw overwintert in Afrika (Bijlsma, Hustings en Camphuysen, 2001) en was ten tijde van het veldbezoek nog niet teruggekeerd. De Huismus is niet waargenomen in het projectgebied en de directe omgeving. Het ontbreken van geschikte nestgelegenheden maakt het onwaarschijnlijk dat beide jaarrond beschermde soorten in het projectgebied voorkomen.

Vaatplanten

Het grootste deel van het projectgebied is verhard. Het enige aanwezige groen zijn de plantenvakken bij het parkeerterrein en de ruigtekruiden die tussen de tegels groeien. De plantenvakken zijn aangeplante cultuursoorten. Beschermde soorten zijn hier niet verwachten.

Aan de noordzijde is een terrein voor het laden en lossen van goederen. Hier zijn de meeste ruigtekruiden aanwezig (Figuur 7). Soorten als Heermoes *Equisetum arvense*, Straatgras *Poa annua*, Klein Hoefblad *Tussilago farfara*, Kleine Veldkers *Cardamine hirsuta* en Paardenbloem *Taraxacum officinale*. Eén van de weinige beschermde soorten, die op verhard terrein kan groeien, is Stijf Hardgras *Catapodium rigidum*. De soort komt verspreid door de provincie Zuid-Holland voor (FLORON, 2015). De aangetroffen soorten wijzen op voedselrijke grond, terwijl Stijf Hardgras voedselarme situaties preferert.

Bij gebouwen moet ook met muurplanten rekening gehouden worden. De bakstenen muren bieden geen mogelijkheden voor dergelijke soorten. Langs de noord- en westzijde van het gebouw groeiden wel enkele planten langs de muur, waaronder Heermoes en Muurpeper *Sedum acre*. Ze groeiden vanaf de grond en niet op de muur. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

Figuur 6. In deze struik langs de Hoofdstraat bevond zich een nest van een Turkse Tortel.

Figuur 7. Aan de noordkant van de bebouwing waren verschillende ruigtekruiden tussen de tegels door gekomen.

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen zoogdieren waargenomen. Op het voorkomen van zoogdieren van Tabel 1 uit de bijlage van de Flora- en faunawet tabel na, zijn geen grondgebonden soorten te verwachten.

Gebouwen dienen altijd beoordeeld te worden op de geschiktheid voor vleermuizen. Alle in Nederland voorkomende vleermuizen staan vermeld in Tabel 3 uit de bijlage van de Flora- en faunawet. Gedurende het jaar maken vleermuizen gebruik van verschillende verblijfplaatsen. Een gebouw of boom kan hierbij meerdere verblijfsfuncties vervullen. Sommige soorten rusten overdag in de spouwmuur van gebouwen (Limpens *et al.*, 1997). De gevelplaten van het dak sloten overal naadloos aan op de muren (Figuur 8 en 9). Rondom is het gebouw gecontroleerd op spleten en kieren. De gevels waren geheel dicht. Op sommige delen zaten spinnenwebben of groeide mos. Langs de westzijde van het gebouw was een korte stenen overstek. Ook hier werden geen openingen aangetroffen die toegang bieden voor een vleermuis om in het gebouw te kruipen.

Figuur 8. Detailopname gevel aan de zijde van de Koetsiersweg.

Figuur 9. De gevelbekleding en muur was naadloos op elkaar aangesloten.

Overige soortgroepen

De sloot langs de westrand van het projectgebied was vervuild met afval en op het oog zeer weinig geschikt voor vissen en amfibieën. Voor de andere soortgroepen wordt het onderzoeksgebied op basis van het biotoop, het veldbezoek en de literatuurgegevens niet geschikt geacht voor beschermde soorten.

Conclusie en aanbevelingen

In het kader van het nieuwbouwproject 'Post Promenade' in Sassenheim is een flora en fauna quickscan uitgevoerd. De huidige bebouwing zal plaatsmaken voor woningen en appartementen met parkeervoorziening. Het gehele projectgebied was verhard. De flora en fauna quickscan geeft een beeld van de geschiktheid van het projectgebied voor beschermde soorten.

De resultaten van het onderzoek hebben geen aanwijzingen opgeleverd voor beschermde planten en dieren. Het terrein is grotendeels verhard en bebouwd waardoor het voor veel plant- en diersoorten ongeschikt is. De bebouwing vertoont geen spleten, gaten of kieren waar jaarrond beschermde vogels als Huismus en Gierzwaluw gebruik van kunnen maken. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn hier derhalve ook niet te verwachten. Voor de uitvoering van de plannen is geen ontheffing op de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient men te allen tijde rekening te houden met de in de Flora- en faunawet opgenomen Algemene Zorgplicht (Art. 2). De Zorgplicht houdt in dat schadelijke effecten aan planten en dieren door menselijk handelen tot een minimum beperkt worden. Deze wettelijke verplichting geldt voor alle flora en fauna in Nederland ongeacht de beschermde status. Alle broedende vogels en hun nesten zijn beschermd ex. art. 10 en 11 van de Flora- en faunawet. De werkzaamheden dienen dan ook buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voorafgaand aan het verwijderen van de beplanting dient dit gecontroleerd te worden op aanwezige broedvogels om verstoring te voorkomen.

De nieuwbouw biedt mogelijkheden om voorzieningen voor Huismus, Spreeuw *Sturnus vulgaris* en vleermuizen te treffen. Het aantal broedparen van Huismus en Spreeuw gaat in Nederland achteruit. Beide soorten zijn, net als enkele soorten vleermuizen, afhankelijk van gebouwen. Het aanbieden van nestgelegenheid in de vorm van een nestkast, aangepaste dakpan, Vogelvide© of vleermuiskast vormt een verrijking van de nieuwbouw. De beleving van tuinvogels en andere natuurwaarden in de leefomgeving vergroot het woongenot (Kooijmans, 2009).

Literatuur

Bijlsma R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij: Haarlem/Utrecht.

FLORON. 2015. *Verspreidingsatlas planten*. Verkregen via <http://www.verspreidingsatlas.nl/>, geraadpleegd in april-mei 2015.

Kooijmans, J.L. 2009. *Stadsvogels. Bouwen, beleven, beschermen*. Tirion, Baarn.

Limpens, H., Mostert, K. & W. Bongers (red). 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2005. *Wijziging Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet*. Staatscourant 2 februari 2005, nr. 23, p. 16.

Ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij. 2009. *Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen*. 26 augustus 2009. Brief Dienst Regelingen, Den Haag.

SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Flora en fauna quickscan 'Post Promenade' te Sassenheim

Status uitgave **Concept**
Rapport nr. 2015-N17
Auteur Sander D. Elzerman
Datum uitgave 5 mei 2015

Foto's Sander D. Elzerman
Kaartmateriaal GoogleEarth

Projectnr. 2015024
Opdrachtgever Wissing B.V.
Contactpersoon Dhr. P. Kalsbeek

© Elzerman Ecologisch Advies
Leeuwerik 20
3299 BZ Maasdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Elzerman Ecologisch Advies kan door de opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.